

Aps programkomité
v/ komitéleder Jonas Gahr Støre
Postboks 8743, Youngstorget
0028 Oslo

Oslo, 27.03.2020

Innspill til Aps programarbeid for stortingsperioden 2021-2025

Unge funksjonshemmede er en paraplyorganisasjon for ungdom med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer. Vi representerer til sammen 37 organisasjoner med over 25 000 medlemmer.

Vi tillater oss herved å komme med innspill til Arbeiderpartiet sitt partiprogram for stortingsperioden 2021-2025. Innspillene er fattet i korthet. Ta derfor gjerne kontakt dersom det er behov for utdypelse eller begrunnelse av de ulike tiltakene.

Likestilling – ikke omsorg

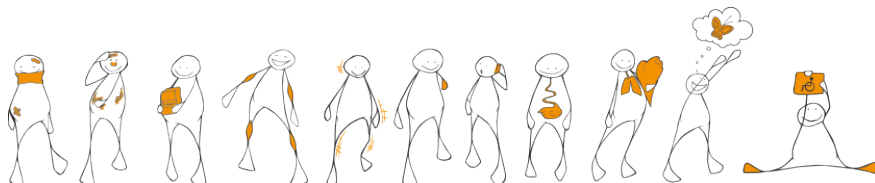
Likestilling bør ligge til grunn for all politikk som omhandler eller påvirker funksjonshemmede og kronisk syke. Vi oppfordrer sterkt til å plassere denne politikken i programmets likestillingskapittel, og ikke i helse- og omsorgskapittelet. Personer med funksjonsnedsettelse blir først funksjonshemmet i møte med samfunnskapte barrierer og diskriminering. Det er disse barrierene vi må til livs. Det trengs en helhetlig og samordnet likestillingspolitikk for funksjonshemmede i Norge.

Samfunnsdeltakelse og ikke-diskriminering:

Ungdom med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom møter i dag barrierer og forskjellsbehandling på alle samfunnsområder. Vi vil jobbe for at alle kan leve frie og selvstendige liv, uten diskriminering.

Vi vil:

- Innlemme FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov, fjerne tolkningserklæringene mot artikkel 12, 14 og 25, og ratifisere tilleggsprotokollen om individklageordning.
- Øke kunnskapen om funksjonshemmedes rettigheter og CRPD blant offentlig ansatte i staten og kommunene.
- Sørge for at Norge blir universelt utformet innen 2030, gjennom konkrete tidsfrister, økonomiske virkemidler og håndheving av lovverk. Utdanningsinstitusjoner og arbeidsplasser må prioriteres.

- Sørge for at BPA-ordningen blir et reellt likestillingsverktøy som sikrer at funksjonshemmede kan leve frie og selvstendige liv. Alle som trenger det må få BPA uavhengig av assistansebehov, ingen bør miste assistansetilbud ved flytting mellom kommuner, og flere unge under 18 år burde få BPA.
- Evaluere dagens diskrimineringslovgivning, særlig når det kommer til unntaksbestemmelsen om «uforholdsmessig byrde» og Diskrimineringsnemndas sanksjoneringsmuligheter.
- Stille krav om tilgjengelighet, tolking og gratis ledsagerordning til alle kultur- og idrettsarrangører som mottar offentlig støtte.
- Bryte ned barrierer unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom møter på i fritidsaktiviteter, og sørge for at flere aktiviteter blir tilrettelagt for alle.
- Bedre tilgjengeligheten til valglokaler, samt lokaler, utstyr og kommunikasjonsplattformer som brukes av folkevalgte organer.

Økonomiske levekår:

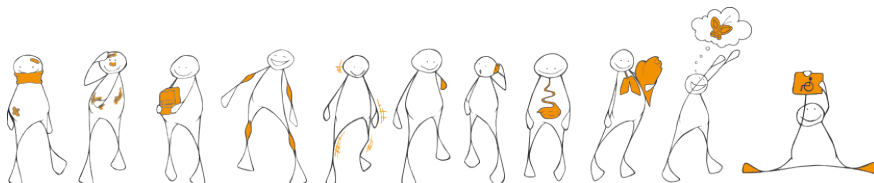
Mange unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom opplever å ha en utrygg økonomi, med lav inntekt og mange ekstrautgifter. Dette gjelder særlig dem som er utenfor arbeidslivet på grunn av egen helsetilstand. Vi må skape et samfunn der alle har en økonomi de kan leve av.

Vi vil:

- Sørge for at uføretrygden og andre helse relaterte ytelser har et nivå som gjør tilleggsytelser som sosialstønad og bostøtte overflødige.
- Beholde rettigheten som ung ufør med en høyere minstesats, og sørge for at flere unge uføretrygdde kvalifiserer til ytelsen.
- Reversere innstrammingene i AAP-ordningen fra 1. januar 2018 og kuttet i minsteytelsen for unge AAP-mottakere fra 1. februar 2020.
- Gjøre det enklere å kunne kombinere arbeid og uføretrygd, og øke bruken av gradert uføretrygd.
- Fullt ut kompensere ekstrautgifter knyttet til funksjonsnedsettelse gjennom enkle og ubyråkratiske tilskuddsordninger.
- Heve inntektsgrensen for å kvalifisere til bostøtte, og så snart som mulig sørge for at alle unge uføre sikres rett til bostøtte.

Skole og utdanning:

Mange elever og studenter med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom opplever manglende tilrettelegging, segregering fra undervisningen, og å bli møtt med lave forventninger. Vi mener alle elever skal ha kunne være en del av klassefelleskapet og få den tilretteleggingen de trenger, helt fra barneskole til universitet og høyskole.

Vi vil:

- Sørge for at alle grunn- og videregående skoler, universiteter og høyskoler blir universelt utformet innen 2030.
- Sørge for at grunnleggende kunnskap om spesialpedagogikk, tilrettelegging og inkludering blir en del av lærerutdanningen.
- Øke ressursene i skoler, PPT og Statped til å drive tettere spesialpedagogisk oppfølging.
- Sørge for at all spesialundervisning gis av kvalifisert undervisningspersonell.
- Forbedre overgangene mellom skoler og mellom skole og arbeid, blant annet gjennom styrking av rådgivningstjenesten, bedre samarbeid med NAV og bedre informasjonsoverføring om tilretteleggingsbehov.
- Styrke funksjonshemmede og kronisk syke elevers medvirkning i skolen.
- Sørge for at alle elever må få tilbud om undervisning under opphold på sykehus eller rehabilitering.
- Få på plass en offentlig utredning om universell utforming og tilrettelegging i universitets- og høyskolesektoren.
- Forskriftsfeste nasjonale standarder for tilrettelegging av eksamener.

Arbeid:

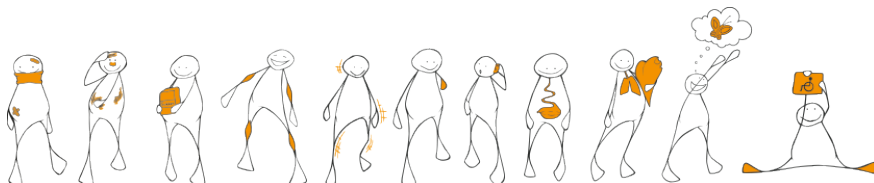
I dag opplever mange ungdommer med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom å stå utenfor arbeidslivet selv om de kan og vil jobbe. Flere må få mulighet til å delta i det ordinære arbeidslivet. Vi må ha et arbeidsliv som ansetter og tilrettelegger for funksjonshemmede og kronisk syke, og hvor diskriminering blir slått hardt ned på.

Vi vil:

- Sette av flere midler til tettere og mer tilpasset oppfølging av ungdom i NAV.
- Sørge for at unge uføre som ønsker ta i bruk sin restarbeidsevne får tilbud om arbeidsrettet oppfølging fra NAV.
- Øke bruken av utdanning som arbeidsmarkedstiltak, og fjerne alders- og varighetsbestemmelsene i regelverket som hindrer god bruk av ordningen.
- Få på plass et krav om universell utforming av arbeidsplasser i Likestillings- og diskrimineringsloven.
- Jobbe for en økning i ansettelse av funksjonshemmede i det ordinære arbeidsmarkedet, blant annet ved å øke bruken av kvalifiserende tiltak.
- Samarbeide med partene i arbeidslivet for å skape et mer tilrettelagt arbeidsmarked, hvor det er mulig for alle helt eller delvis arbeidsføre å jobbe.

Ungdomshelse:

Ungdommer med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom opplever ofte å møte et helsevesen som ikke er tilpasset deres behov. Vi vil få på plass en nasjonal satsing

på ungdomshelse, som sikrer et mer ungdomsvennlig helsevesen med bedre overganger og solid kompetanse på ungdom.

Vi vil:

- Etablere et nasjonalt kompetansenettverk for ungdomshelse, og en statlig overbygning med ansvar for å styrke ungdomshelse som fagfelt.
- Få på plass nasjonale retningslinjer for overganger mellom barne- og voksenavdeling på sykehus.
- Heve kompetansen blant helsepersonell om seksuell helse og funksjonsnedsettelse.
- Få på plass en offentlig utredning om habilitering og rehabilitering, som blant annet leverer tiltak for å styrke ungdoms rehabiliteringstilbud.
- Forskriftsfeste en forsvarlig bemanningsnorm i skolehelsetjenesten.
- Få på plass mer forskning om vold, overgrep og hatkriminalitet mot funksjonshemmede, og sikre tilrettelegte psykisk helse-tilbud.
- Sørge for at personer med sjeldne diagnoser blir en prioritert gruppe i helsevesenet, samt får et styrket behandlingstilbud og bedre og mer helhetlig informasjon om eksisterende tilbud.

Frivillighetens rammevilkår:

Gode rammevilkår er helt nødvendig for å sikre en sterk og aktiv frivillighet. I dag har mange av diagnoseorganisasjonene for ungdom en svært trang økonomi, og er ofte avhengige av midlertidig prosjektstøtte. Diagnoseorganisasjonene for ungdom bidrar både med viktig demokratiopplæring og tjenesteutvikling i det offentlige gjennom brukermedvirkning. Vi vil derfor styrke rammevilkårene til frivilligheten, og sørge for at støtteordningene er forutsigbare og ubyråkratiske.

Vi vil:

- Øke grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene.
- Øke grunnstøtten til funksjonshemmedes organisasjoner.
- Sikre full momskompensasjon for frivillige organisasjoner.
- Forenkle byråkratiet knyttet til frivillige organisasjoners rammevilkår.

